EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

12. november 2009 *

Kohtuasjas C-351/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Bundessozialgerichti (Saksamaa) 27. veebruari 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. augustil 2008, menetluses

Christian Grimme

versus

Deutsche Angestellten-Krankenkasse,

menetluses osalesid:

Deutsche Rentenversicherung Bund,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

Bundesagentur für Arbeit,

BGl Bertil Grimme AG Insurance Brokers,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: kolmanda koja esimees K. Lenaerts neljanda koja esimehe ülesannetes, kohtunikud E. Juhász (ettekandja), G. Arestis, J. Malenovský ja T. von Danwitz,

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: ametnik N. Nanchev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 2. juuli 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Christian Grimme, esindaja: *Rechtsanwalt* B. Koch,

– Deutsche Rentenversicherung Bund, esindaja: *Leitender Verwaltungsdirektor* R. Mey,

– BGI Bertil Grimme AG Insurance Brokers, *Rechtsanwalt* B. Koch,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: E. Traversa ja F. Hoffmeister,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb Luxembourgis 21. juunil 1999 allkirjastatud Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu isikute vaba liikumise kohta (EÜT 2002, L 114, lk 6; edaspidi „leping") artiklite 1, 5, 7 ja 16 ning lepingu I lisa artiklite 12, 17, 18 ja 19 tõlgendamist.

2 See taotlus esitati ühelt poolt C. Grimme ja Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi BGI Bertil Grimme AG Insurance Brokers (edaspidi „Bertil Grimme") ning teiselt poolt Deutsche Angestellten-Krankenkasse (Saksa haigekassa), Deutsche Rentenversicherung Bundi ja Bundesagentur für Arbeiti vahelises vaidluses seoses Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi nõukogu liikme – kes juhib Saksamaal selle äriühingu filiaali – kohustusega liituda Saksa pensionikindlustussüsteemiga.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

3 Euroopa Ühendus ja selle liikmesriigid ühelt poolt ning Šveitsi Konföderatsioon teiselt poolt on 21. juunil 1999 allkirjastanud seitse lepingut (EÜT 2002, L 114, lk 6), sealhulgas kõnealuse lepingu.

4 Lepingu preambulis on lepinguosalised „veendunud selles, et isikute vaba liikumine lepinguosaliste territooriumil on oluline osa nende suhete harmoonilisest arengust" ning on „otsustanud nendevahelise isikute vaba liikumise ellu viia Euroopa Ühenduses kehtivate normide alusel". [Siin ja edaspidi on osundatud lepingut tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

5 Lepingu artikkel 1 sätestab:

„Selle lepingu eesmärk on Euroopa Ühenduse liikmesriikide ja Šveitsi kodanikele:

a) tagada õigus siseneda lepinguosaliste territooriumile, seal elada, töötada, tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana ning jääda lepinguosaliste territooriumile;

b) kergendada teenuste osutamist lepinguosaliste territooriumil, eriti liberaliseerida teenuste lühiajalist osutamist;

c) tagada õigus siseneda lepinguosaliste territooriumile ja seal elada isikutele, kes ei tegele vastuvõtjariigis majandustegevusega;

d) tagada samasugused elu- ja töötingimused, kui on lepinguosaliste oma elanikel."

6 Teenuste osutajate osas sätestab lepingu artikkel 5 järgmist:

„1. Ilma et see piiraks lepinguosaliste vahel teenuste osutamise kohta sõlmitud erikokkulepete kohaldamist (sealhulgas riigihankelepingud teenuste osutamist puudutavas osas), antakse teenuste osutajale, sealhulgas äriühingule, I lisa kohaselt õigus osutada teise lepinguosalise territooriumil teenuseid, mille tegelik kestus ei ületa 90 tööpäeva kalendriaastas.

[…]

4. Käesolevas artiklis nimetatud õigused antakse kooskõlas I, II ja III lisaga. Artiklis 10 toodud maksimumarve ei saa selles artiklis nimetatud isikud vaidlustada."

7 Lepingu artikkel 7 sätestab:

„Lepinguosalised näevad I lisa kohaselt isikute vaba liikumise suhtes ette järgmised õigused:

a) õigus riigi elanikega võrdsele kohtlemisele seoses majandustegevusele juurdepääsu ja sellega tegelemisega ning elu- ja töötingimustega;

[…]”

8 Lepingu artikkel 16 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks võtavad lepinguosalised kõik vajalikud meetmed, et nendevahelistes suhetes kohaldataks samaväärseid õigusi ja kohustusi kui Euroopa Ühenduse nendes õigusaktides, millele viidatakse.

2. Kuivõrd käesoleva lepingu kohaldamine on seotud ühenduse õiguse mõistetega, võetakse enne käesoleva lepingu allkirjastamist arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu asjakohast praktikat. Käesoleva lepingu allkirjastamisele järgnenud kohtupraktikast teavitatakse Šveitsi. Lepingu nõuetekohase toimimise tagamiseks määrab ühiskomitee ühe lepinguosalise taotlusel kindlaks selle kohtupraktika mõju.”

9 Lepingu I lisa „Isikute vaba liikumine” sätestab selle lisa II jaotises asuvas artiklis 9:

„Võrdne kohtlemine

„1. Töötajat, kes on lepinguosalise kodanik, ei tohi teise lepinguosalise territooriumil tema kodakondsuse tõttu kohelda mis tahes tööhõive- ja töötingimuste suhtes teisiti kui selle riigi kodanikest töötajaid, eelkõige seoses töötasu, vallandamise ja töötuks jäämise puhul tööle ennistamise või uue töökoha leidmisega.

2. Töötajal ja tema perekonnaliikmetel, kes on loetletud käesoleva lisa artiklis 3, on seal samad maksusoodustused ja sotsiaalsed eelised kui riigi kodanikest töötajatel ning nende perekonnaliikmetel.

[…]”

10 Lepingu I lisa III jagu koosneb artiklitest 12–16, mis sisaldavad füüsilisest isikust ettevõtja kohta erisätteid. Selle lisa artikli 12 lõige 1 sätestab:

„1. Lepinguosalise kodanik, kes soovib asuda elama teise lepinguosalise territooriumile eesmärgiga tegutseda seal füüsilisest isikust ettevõtjana (edaspidi „füüsilisest isikust ettevõtja”), saab elamisloa, mis kehtib vähemalt viis aastat alates väljaandmise

kuupäevast, tingimusel et ta esitab pädevale siseriiklikule ametivõimule tõendi selle kohta, et ta on selleks seal elama asunud või kavatseb seda teha.”

11 Lepingu I lisa artikkel 15 sätestab:

„1. Füüsilisest isikust ettevõtjaks saamise ja sellena tegutsemise osas tuleb füüsilisest isikust ettevõtjale tagada vähemalt sama soodsad tingimused kui vastuvõtjariigi oma kodanikele.

2. Käesoleva lisa artiklit 9 kohaldatakse *mutatis mutandis* käesolevas peatükis nimetatud füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes.”

12 Lepingu I lisa IV jagu sisaldab teenuste osutajat puudutavaid järgmisi sätteid:

„*Artikkel 17*

Teenuste osutaja

Käesoleva lepingu artikli 5 kohasel teenuste osutamisel on keelatud:

a) lepinguosalise territooriumil selliste piiriüleste teenuste osutamise igasugune piiramine, mille tegelik kestus ei ületa 90 tööpäeva kalendriaastas;

b) territooriumile sisenemise ja seal elamise igasugune piiramine käesoleva lepingu artikli 5 lõikes 2 viidatud juhtudel järgmiste isikute puhul:

i) Euroopa Ühenduse liikmesriigi või Šveitsi kodanikud, kes on teenuse osutajad ja kes elavad muu lepinguosalise territooriumil kui see, kus elab teenuse saaja;

ii) teenuste osutaja töötajad – sõltumata nende kodakondsusest –, kes asuvad lepinguosalise tavapärasel tööturul ning kes on lähetatud teenuseid osutama teise lepinguosalise territooriumile, kaldumata kõrvale artiklist 1.

Artikkel 18

Käesoleva lisa artikkel 17 on kohaldatav äriühingutele, mis on asutatud mõne Euroopa Ühenduse liikmesriigi või Šveitsi õiguse alusel ning mille registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või põhitegevuskoht on lepinguosalise territooriumil.

Artikkel 19

Teenuste osutaja, kellel on teenuse osutamiseks õigus või kellele on antud vastav luba, võib teenuse osutamiseks ajutiselt oma tegevusega tegeleda vastavalt käesolevale lisale ning II ja III lisale riigis, kus teenus osutatakse, samadel tingimustel kui need, mille on see riik seadnud oma kodanikele."

Siseriiklik õigus

13 Sozialgesetzbuch'i (Saksa sotsiaalkindlustusseadustik) VI raamat (edaspidi „SGB VI") reguleerib riiklikku pensionikindlustussüsteemi.

14 Selle raamatu § 1 „Töötajad" sätestab:

„Pensionikindlustussüsteemi raames kindlustamisele kuuluvad:

1. isikud, kes töötavad töölepingu alusel või saavad oma erialase väljaõppe käigus töötasu; kindlustuskohustus kehtib vastavalt III raamatule osalise tööajaga töölepingu alusel tasu saamise jooksul;

[…]"

15 Sama paragrahv sisaldab sätet, mis vabastab kindlustuskohustusest aktsiaseltsi juhatuse liikmed.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

16 C. Grimme on Saksamaa kodanik ja juhib alates 26. septembrist 1996 Zugis (Šveits) asuva Bertil Grimme Hamburgi (Saksamaa) filiaali. Alates 29. detsembrist 2003 on põhikohtuasja hageja registreeritud Zugi kantoni äriregistris Bertil Grimme nõukogu liikmena ühise esindusõigusega.

17 C. Grimme palus juunis 2003 Deutsche Angestellten-Krankenkassel (Saksa töötajate haigekassa) anda tema tegevuse kohta Hamburgi filiaalis sotsiaalkindlustusõiguslik hinnang. Oma taotluse toetuseks viitas põhikohtuasja hageja esiteks oma töölepingule filiaali esindaja ja filiaali eest vastutava isikuna ning teiseks asjaolule, et ta saab põhipalka, mille maksmist jätkatakse töövõimetuse korral kuus nädalat. Lisaks saab ta ettevõtja majandustulemustest sõltuvalt osa kasumist.

18 Deutsche Angestellten-Krankenkasse tõdes 7. augusti 2003. aasta otsuses, et põhikohtuasja hageja oli seoses oma tegevusega Hamburgi filiaalis töösuhetes ning ta tuleb seetõttu allutada nimelt riiklikule pensionikindlustussüsteemile.

19 C. Grimme vaidlustas selle otsuse, väites, et teda tuleb seetõttu, et ta on Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi nõukogu liige, kohelda alates selleks saamisest nagu Saksa

õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi juhatuse liiget. Järelikult ei ole ta alates 29. detsembrist 2003 kohustatud olema riiklikus pensionikindlustussüsteemis. See vastuväide lükati tagasi 8. septembri 2004. aasta otsusega.

20 1. novembri 2005. aasta otsusega rahuldas Sozialgericht Hamburg (sotsiaalõigusasju lahendav Hamburgi kohus) hageja taotluse ja tühistas põhikohtuasja otsused osas, milles leiti, et C. Grimmele laieneb riiklik pensioni- ja töötuskindlustussüsteem.

21 Deutsche Rentenversicherung Bundi esitatud apellatsioonkaebuse läbi vaadanud Landessozialgericht Hamburg (sotsiaalõigusasju lahendav Hamburgi kõrgem kohus) jättis oma 11. oktoobri 2006. aasta otsusega jõusse Sozialgericht Hamburgi esimeses astmes tehtud otsuse. Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi nõukogu liige on samastatav Saksa õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi juhatuse liikmega ning seetõttu võib kohaldada SGB VI §-s 1 sätestatud erandit, mis vabastab kohustusest kuuluda riiklikku pensionikindlustussüsteemi.

22 Deutsche Rentenversicherung Bund esitas seejärel Bundessozialgerichtile (sotsiaalõigusasju lahendav föderaalkohus) kassatsioonkaebuse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et lähtuvalt Saksa õigusest ei ole – vastupidi kohtute tõlgendusele põhikohtuasjas – Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi nõukogu liige samastatav Saksa õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi juhatuse liikmega. Siiski küsib Bundessozialgericht, kas see, et SGB VI §-s 1 sisalduvat erisätet, millega vabastatakse aktsiaseltsi juhatuse liikmed, ei kohaldata sellistele isikutele nagu põhikohtuasja hageja, on kooskõlas lepingu sätetega, iseäranis asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust reguleerivate normidega.

23 Kuigi leping nägi ette õiguse asutamisvabadusele lepinguosalise territooriumil üksnes füüsiliste isikute jaoks, võib seda eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates laiendada ka liikmesriigi või Šveitsi õiguse alusel asutatud äriühingutele. Lepingu kohaldamisala laiendamist võib tuletada selle preambuli sätetest, mis ei erista füüsilise ja juriidilise isiku mõisteid, lõppaktist, mis sätestab, et *acquis communautaire*'i kohaldamise tagamiseks võetakse kõik vajalikud meetmed, ning selle artikli 16 lõikest 1, mis viitab ühenduse õigusele.

24 Oletades, et kui leping ei ole äriühingutele kohaldatav, küsib Bundessozialgericht lisaks, kas õigus osutada teenuseid, mida pakutakse lepingu artikli 5 lõike 1 ja lepingu I lisa artikli 18 alusel, äriühingutele lepinguosaliste territooriumil on kooskõlas EÜ artiklitega 48–50, mis reguleerivad asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust ühenduse territooriumil. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates võib lepingus sätestatud õigus teenuste osutamise vabadusele, mis on küll rohkem ajaliselt piiratud ning kitsama materiaalõigusliku kohaldamisalaga kui ühenduse õiguses ette nähtud, siiski lubada teenuste pikaajalist osutamist, kontrollides iga juhtumit eraldi.

25 Leides, et lepingu sätete tõlgendus on talle kohtulahendi tegemiseks vajalik, otsustas Bundessozialgericht menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelise isikute vaba liikumist käsitleva lepingu sätteid, eriti selle artikleid 1, 5, 7 ja 16 ning selle I lisa artikleid 12 ja 17–19 tuleb tõlgendada nii, et nende sätetega on vastuolus, kui Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi nõukogu liikmelt, kes töötab Saksamaal, nõutakse, et ta liituks riikliku pensionikindlustussüsteemiga, kuigi Saksa õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi juhatuse liige ei pea Saksa riiklikku pensionikindlustussüsteemi kuuluma?"

Eelotsuse küsimus

26 Kõigepealt tuleb meenutada, et leping on üks ühtekokku seitsmest 21. juunil 1999 samade lepinguosaliste vahel allkirjastatud sektoriaalsest kokkuleppest.

27 Need lepingud allkirjastati pärast seda, kui Šveitsi Konföderatsioon keeldus 6. detsembril 1992 sõlmimast Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingut. Selle keeldumise tulemusel ei nõustunud Šveitsi Konföderatsioon kavaga, mis nägi ette ühtse turuga integreeritud ja selle liikmete vahelistel ühistel eeskirjadel põhineva majandusühenduse, vaid eelistas ühenduse ja selle liikmesriikidega sõlmida kahepoolsed lepingud konkreetsetes valdkondades. Seega ei liitunud Šveitsi Konföderatsioon ühenduse siseturuga, mille eesmärk on kõrvaldada kõik takistused, et luua täielikul liikumisvabadusel rajanev ala, mis on analoogne siseriikliku turuga ning mis hõlmab muu hulgas teenuste osutamise vabadust ja asutamisvabadust.

28 Selleks et tugevdada lepinguosalistevahelisi sidemeid, allkirjastati ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelise isikute vaba liikumist käsitlev kahepoolne leping. Alates 1. aprillist 2006 laiendati seda 26. oktoobril 2004 allkirjastatud protokolliga lepingu laiendamise kohta riikidele, mis ühinesid Euroopa Liiduga 1. mail 2004 (ELT 2006, L 89, lk 30).

29 Selles kontekstis ei saa siseturgu puudutavatele ühenduse õigusnormidele antud tõlgendust automaatselt üle kanda lepingu tõlgendamisele, ilma et seda näeksid sõnaselgelt ette lepingu enda sätted (vt selle kohta 9. veebruari 1982. aasta otsus kohtuasjas 270/80: Polydor ja RSO Records, EKL 1982, lk 329, punktid 15–19).

30 Mis puudutab lepingu mõju põhikohtuasja hageja liitumisele Saksa riikliku pensionikindlustussüsteemiga, siis eeldab Euroopa Kohtule esitatud küsimus, et kõigepealt

tuleb kindlaks teha, kas leping tagab asutamisvabaduse nii füüsilistele isikutele kui juriidilistele isikutele, mis on asutatud ühenduse liikmesriigi õiguse või ka Šveitsi õiguse alusel ning mille registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või põhitegevuskoht on ühe lepinguosalise territooriumil. Edasi tuleb kontrollida, kas põhikohtuasja hagejale tulenevad lepingu sätetest õigused teenuste osutamise valdkonnas, ja lõpuks kontrollida, kas lepingu alusel Saksa riikliku pensionisüsteemiga kohustuslik liitumine kahjustab põhikohtuasja hageja kui töötaja võrdset kohtlemist.

31 Esiteks väidab põhikohtuasja hageja juriidiliste isikute asutamisvabaduse küsimuses, et lepingu mitte ühestki sättest ei tulene sõnaselgelt, et juriidiliste isikute puhul on see vabadus välistatud. Lepingu preambuli sätted viitavad isikutele, eristamata füüsilisi ja juriidilisi isikuid, ning tuginevad isikute vaba liikumise puhul *acquis communautaire*'ile. Pealegi viitab lepingu artikli 16 lõige 1 sõnaselgelt asjaolule, et lepinguosalised võtavad kõik vajalikud meetmed, et nendevahelistes suhetes kohaldataks samaväärseid õigusi ja kohustusi kui Euroopa Ühenduse nendes õigusaktides, millele viidatakse. Järelikult võib lepinguga füüsilistele isikutele tagatud asutamisvabadust tõlgendada nii, et see kohaldub ka juriidilistele isikutele.

32 Sellist tõlgendust ei saa siiski pidada õigeks.

33 Lepingu artikli 1, mis määratleb lepingu eesmärgid, sõnastusest tuleneb, et need eesmärgid on seatud ühenduse liikmesriikide kodanike ja Šveitsi Konföderatsiooni kodanike kasuks ning järelikult füüsiliste isikute kasuks. Lepingu artikli 1 punkti a kohaselt on selle lepingu eesmärk tagada õigus siseneda lepinguosaliste territooriumile, seal elada, töötada, tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana ning jääda lepinguosaliste territooriumile.

34 Samuti tuleb märkida, et lepingu sätted loetlevad ühenduse ja Šveitsi kodanikest isikute järgmised kategooriad: füüsilisest isikust ettevõtjad, nende hulgas ka füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevad piirialaelanikud, töötavad isikud, nende hulgas töötajad, lähetatud töötajad ja piirialaelanikest töötajad, teenuste osutajad, teenuste saajad, isikud, kes töötasid lepinguosalise territooriumil vähem kui aasta, õpilased, tööotsijad, majandustegevusega mittetegelevad isikud, samuti nende erinevate kategooriate kodanike perekonnaliikmed. Kõigi nende kategooriate isikute puhul peale teenuste osutajate ja teenuste saajate on nende olemusest lähtuvalt eeldatav, et tegemist on füüsiliste isikutega.

35 Tuleb märkida, et välja arvatud lepingu artikli 5 lõige 1 ja I lisa artikkel 18, mis sätestavad, et äriühingutel on konkreetne õigus osutada teenuseid, ei anna selle lepingu ega lepingu lisa ükski säte juriidilistele isikutele õigust, iseäranis õigust asutamisvabadusele ühe või teise lepinguosalise territooriumil.

36 Lepingu kohaselt on õigus asutamisvabadusele lepinguosalise territooriumil jäetud üksnes füüsilisest isikust ettevõtjale, kes on ühenduse või Šveitsi Konföderatsiooni kodanik. Lepingu I lisa artikli 12 lõike 1 kohaselt saab füüsilisest isikust ettevõtja, kes soovib asuda elama teise lepinguosalise territooriumile eesmärgiga seal hakata tegutsema, vähemalt viis aastat kehtiva elamisloa, mida on võimalik pikendada.

37 Tuleb lisada, et lepingu artikli 16 lõige 1, mis viitab *acquis communautaire*'i kohaldamisele lepinguosalistevahelistes suhetes, näeb selle kohaldamise ette vaid lepingu eesmärkides. Need eesmärgid on loetletud lepingu artiklis 1, kusjuures artikli 1 punkt a tunnustab sõnaselgelt füüsiliste isikute õigust asutamisvabadusele füüsilisest isikust ettevõtjana. Seda õigust on kinnitanud ka kohtupraktika (vt selle kohta 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-13/08: Stamm ja Hauser, EKL 2008, lk I-11087, punkt 44). Seevastu lepingu eesmärkidest ei nähtu, et nimetatud õigus peaks olema juriidilisel isikul.

38 Lisaks seab lepingu artikli 16 lõige 1 *acquis communautaire*'i kohaldamise lepinguosalistevahelistes suhetes sõltuvusse viitest õigustele ja kohustustele, mis on võrdväärsed ühenduse õigusaktides sisalduvatega. Seega ei saa põhikohtuasjas tugineda artikli 16 lõigetele 1 ja 2, kuna leping ei sisalda ühtegi sätet selle kohta, et juriidilistel isikutel oleks õigus asutamisvabadusele.

39 Järelikult ei saa väita, et juriidilistel isikutel on sama õigus asutamisvabadusele kui füüsilistel isikutel selle lepingu alusel.

40 Teiseks tuleb lepingu mõju osas põhikohtuasja hageja olukorrale teenuste osutamise valdkonnas rõhutada, et lepingu artikli 1 punkti b kohaselt on lepingu eesmärk kergendada teenuste osutamist lepinguosaliste territooriumil, eriti liberaliseerida teenuste lühiajalist osutamist.

41 Tuleb märkida, et lepingu artikli 5 lõige 1 sätestab, et teenuste liberaliseerimise sihtrühm on teenuste osutajad, nimelt füüsilised isikud, aga ka äriühingud. Lepingu I lisa artikli 18 kohaselt on äriühingutele, mis on asutatud ühenduse liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni õiguse alusel ning mille registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või põhitegevuskoht on lepinguosalise territooriumil, kohaldatav I lisa artikli 17 punkt a, mis keelab lepinguosalise territooriumil piirata piiriüleste teenuste osutamist, kui sellise osutamise tegelik kestus ei ületa 90 tööpäeva kalendriaastas.

42 Esiteks tuleb tõdeda, et lepingus viidatud teenuste osutamine, nagu tuleneb lepingu I lisa artikli 17 punktist a, puudutab üksnes piiriüleste teenuste osutamist, ning teiseks, et õigus osutada teenuseid teise lepinguosalise territooriumil on lepingu artikli 5 lõike 1 ja I lisa artikli 17 punkti a alusel piiratud 90 tööpäevaga kalendriaastas. I lisa artikli 19

kohaselt ei või selle aja jooksul vastuvõtjariik seada neile teenuste osutajatele vähem soodsaid tingimusi kui need, mis ta on kehtestanud oma kodanikele vastavalt lepingu I–III lisale.

43 Käesoleva kohtuotsuse punktidest 40–42 nähtub, et leping lubab ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel üksnes sellist piiriüleste teenuste osutamise vabadust, mis on piiratud 90 tööpäevaga kalendriaastas.

44 Järelikult ei saa liikmesriigi kodaniku puhul, kes töötab alaliselt selles riigis rohkem kui 90 tööpäeva kalendriaastas, isegi kui tema tegevust võiks pidada piiriüleseks, tuletada lepingust ühtegi teenuste osutamise alast õigust.

45 Kolmandaks küsitakse Euroopa Kohtult – nagu nähtub sõnaselgelt eelotsuse küsimusest ning kohtuistungil C. Grimme esitatust – töötajate mittediskrimineerimise põhimõtte kohaldamise kohta, nii nagu see põhimõte tuleneb lepingust.

46 C. Grimme leiab töötajana, et Saksa riikliku pensionikindlustussüsteemiga liitumise kohustus kahjustab võrdset kohtlemist. Bertil Grimme töötaja ja nõukogu liikme kohustus liituda, samas kui Saksa õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi juhatuse liikmed on sellest vabastatud, on vastuolus töötajate mittediskrimineerimise põhimõttega, mis tuleneb lepingu I lisa artiklist 9.

47 Lepingu I lisa artikkel 9 tagab lepinguosalise kodanikust töötaja võrdse kohtlemise teise lepinguosalise territooriumil. Seda töötajat ei tohi kohelda tööhõive- ja töötingimuste suhtes teisiti kui liikmesriigi töötajat, eelkõige seoses töötasu, vallandamise ja töötuks jäämise puhul tööle ennistamise või uue töökoha leidmisega.

48 Järelikult käsitleb see artikkel üksnes juhtu, kui kodakondsuse alusel diskrimineeritakse lepinguosalise kodanikku teise lepinguosalise territooriumil.

49 Euroopa Kohtule esitatud faktilistest asjaoludest selgub, et C. Grimme on Saksa kodanik ning ta töötab Bertil Grimme Hamburgi filiaalis. Seega ei ole käesolevas asjas kõne all see, et lepinguosalise ametivõimud on diskrimineerinud teise lepinguosalise kodanikku. C. Grimme kui Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi nõukogu liikme seisund ei mõjuta selles osas midagi.

50 Arvestades eespool toodud järeldusi kogumis, tuleb eelotsuse küsimusele vastata, et lepingu sätetega, eriti selle artiklitega 1, 5, 7 ja 16 ning selle I lisa artiklitega 12 ja 17–19 ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis nõuavad, et isik, kes on selle liikmesriigi kodanik ning töötab selle territooriumil, liituks nimetatud liikmesriigi riikliku pensionikindlustussüsteemiga, vaatamata asjaolule, et see isik on Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi nõukogu liige, kuigi sama liikmesriigi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi juhatuse liige ei ole nimetatud pensionikindlustussüsteemiga liituma kohustatud.

Kohtukulud

51 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Luxembourgis 21. juunil 1999 ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahel allkirjastatud isikute vaba liikumist käsitleva lepingu sätetega, eriti selle artiklitega 1, 5, 7 ja 16 ning selle I lisa artiklitega 12 ja 17–19 ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis nõuavad, et isik, kes on selle liikmesriigi kodanik ning töötab selle territooriumil, liituks nimetatud liikmesriigi riikliku pensionikindlustussüsteemiga, vaatamata asjaolule, et see isik on Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi nõukogu liige, kuigi sama liikmesriigi õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi juhatuse liige ei ole nimetatud pensionikindlustussüsteemiga liituma kohustatud.

Allkirjad